

PRODNIK

Ločevanje odpadkov?

**LOČEVANJE
ODPADKOV!**

1. ZAKAJ BI LOČEVALI?

V zavesti sodobnega človeka je vse bolj prisotno spoznanje da varovanje okolja ni le modna muha ampak nuja. Posledice človekovega delovanja se vedno bolj kažejo na okolju in že vplivajo na kakovost našega življenja.

Čisto in urejeno okolje je vrednota, za katero si moramo prizadevati vsi.

To pa je nedvomno povezano s spremembo našega odnosa do okolja.

Odpadkov je vedno več in prostora na odlagališčih zmanjkuje. Eden od prvih korakov k reševanju obremenjevanja okolja je ločeno zbiranje odpadkov. Vse več ljudi se zaveda moralne odgovornosti do okolja in že ločeno zbira odpadke, saj se zavedajo, kako pomembno je tako ravnanje za ohranjanje okolja. Ločevanje odpadkov je podlaga za izvajanje postopka recikliranja oziroma predelave odpadkov.

Odpadki, ki bi sicer končali na odlagališču in bremenili naše okolje, postanejo v drugačni obliki spet uporabni.

Surovine, ki jih zberemo ločeno (papir, steklo, pločevinke in plastenke), se namreč vrnejo v ponovno predelavo oziroma se reciklirajo. S tem razbremenimo odlagališče odpadkov, ohranimo naravna bogastva (gozd) in zmanjšamo porabo energije. Biološke odpadke lahko kompostiramo ter predelamo v kakovosten humus, ločeno zbrani nevarni in kosovni odpadki pa bodo deponirani po predhodni razgradnji tako, da ne bodo predstavljali nevarnosti za naravo in človeka.

Z ločenim zbiranjem odpadkov torej industriji zagotovimo stalen vir dragocenih surovin in energije, odlagališče pa je manj obremenjeno in tako lahko dlje časa nudi prostor ostankom odpadkov.

V letu 2006 je v Sloveniji nastalo 865.620 ton komunalnih odpadkov, od tega 1.461 ton nevarnih komunalnih odpadkov. Glede na leto 2005 se je količina komunalnih odpadkov povečala za 2,4 %, količina nevarnih komunalnih odpadkov pa za 46,1 % (vir: Statistični urad Slovenije). Količina odpadkov se povečuje zaradi našega modernega načina življenja.

V Sloveniji je v letu 2005 tako nastalo povprečno 422 kg komunalnih odpadkov na prebivalca oziroma 1,16 kg na prebivalca na dan, v slabo razvitih deželah tretjega sveta 50 kg, ter v razvitem zahodnem svetu 700 kg in več.

Zavedati se moramo, da je mogoče dve tretjini vseh odloženih odpadkov predelati ali znova uporabiti.

2. KAJ LAHKO STORIM JAZ?

Morda ste kdaj pomislili, da je dodatni trud z ločevanjem povsem odveč, saj na koncu vse konča na istem kupu. Menite, da odpadki niso vaša skrb, da сосед tudi ne ločuje, da se nimate časa ukvarjati s takimi nepomembni stvarmi, da je vaših nekaj odpadkov proti onesnaženju, ki ga povzroča industrija in tovarne, kapljica v morje?

Ne, ločeno zbrane sekundarne surovine ne končajo na istem kupu kot ostali komunalni odpadki. Ločeno zbrane surovine iz ekoloških otokov se pripeljejo v zbirni center, kamor lahko občani pripeljejo tudi ostale koristne odpadke. Od tu jih komunalno podjetje odda pooblaščenim organizacijam za ravnanje s koristnimi surovinami.

Opadki SO naša skrb, saj smo mi povzročitelji le-teh. Ponujena nam je možnost, da svoje odpadke ločimo in s tem zmanjšamo količino odloženih odpadkov. Izkoristimo jo!

Ločevanje odpadkov nam ne vzame dosti dodatnega časa. Saj plastenko isto odvržemo kot prej, le v drug zabojnik gre. Poskusite, preprosto je!

Živimo v družbi, ki živi hitreje, ki potrebuje in kupuje več. Vsak izdelek in njegova embalaža pa končata kot odpadki. Čedalje težje se je znebiti te ogromne količine odpadkov, ne da bi pri tem onesnaževali vodo, zrak in zemljo. Prvi nujni korak k rešitvi te problematike je, da pričnemo z načrtnim zbiranjem in nadaljnjem gospodarjenjem s koristnimi odpadki, ki so primerni za ponovno predelavo.

Ločeno zbiranje odpadkov, ki vam ga predstavljamo, pomeni skrbno, strokovno in preišljeno odbiranje odpadkov, ki jih zbiramo na posebnih zbirnih mestih – ekoloških otokih. Na ekoloških otokih se zbira steklo in papir, medtem ko kosovne in nevarne odpadke lahko oddate v občasnih akcijah zbiranja teh odpadkov ali pa jih oddate sproti v zbirnem centru.

Javno komunalno podjetje Prodnik d.o.o. kot zbiratelj teh odpadkov poskrbi, da so vse surovine predane predelovalcem teh surovin, oziroma da so le – te uničene tako, da ne obremenjujejo našega okolja. Za predelovalce je pomembno predvsem to, da so surovine čiste, s čim manj primesmi, zato moramo dobro premisliti, kam sodi določen odpadki.

Napačno odložen odpadki lahko onesnaži ostale pravilno ločene surovine, ki tako postanejo neuporabne za nadaljnjo predelavo in jih je potrebno odložiti na odlagališču.

Količine odpadkov lahko zmanjšamo tudi na druge načine. V trgovino se odpravimo s košaro ali tekstilno vrečko in tako nam ni potrebno vedno znova kupovati plastičnih vrečk, ki se nam potem kopičijo doma. Kupimo lahko koncentrirane izdelke ali izdelke, ki se lahko ponovno polnijo. Izdelke za enkratno uporabo lahko nadomestimo s trajnejšimi (npr. tekstilni prtiki ali robčki, namesto papirnatih...). Pri nakupovanju se lahko odločite za nakup takih izdelkov, ki ne škodujejo okolju (npr. čistila, barve...). Stvari, ki jih ne potrebujete več, pa se še uporabne, lahko prodate ali podarite, namesto, da jih odvržete (npr. obleke, pohištvo, igrače...)

Z malo truda in pripravljenosti na sodelovanje, se lahko aktivno vključite v varovanje narave in okolja, pri čemer vam bo z nasveti pomagal ta priročnik.

3. KAKO VEM, KAJ JE PRIMERNO ZA RECIKLIRANJE?

Večina izdelkov in embalaže ima natisnjene različne znake, ki uporabnikom povedo, da je določen material možno reciklirati, s tem pa ohraniti naravne dobrine in zmanjšati negativni vpliv na okolje. Ti znaki so sledeči:

EKOLOŠKI OTOKI

Ekološki otok je mesto, kjer so nameščeni zabojniki za ločeno zbiranje odpadkov. V občinah Domžale, Mengeš, Trzin, Lukovica, Moravče so sestavljeni iz dveh tipov zabojnikov različnih barv, in sicer: moder zabojnik za zbiranje papirja, ter zabojnik v obliki zvona, ki je belo/zelene barve, vanj pa odlagamo steklo.

Papir

KAJ SODI MED PAPIR?

-
- * Časopisi
 - * Revije
 - * Zvezki
 - * Knjige
 - * Prospekti, katalogi
 - * Pisarniški papir
 - * Odpadna embalaža iz papirja, kartona, lepenke
 - * Telefonski imeniki
 - * Kartoni
 - * Pisemski in ovojni papir
 - * Pisemske ovojnice
 - * Papirne nakupovalne vrečke

KAJ NE SODI MED PAPIR?

-
- * Odpadna embalaža od mleka in pijač
 - * Kartonska votla embalaža od tekočin
 - * Kopirni, povoščeni in plastificirani papir
 - * Celofan
 - * Tapete
 - * Higienski papir
 - * Umazan ali navlažen papir ali karton
 - * Lepilni trakovi
 - * Plastika
 - * Vreče za krmila
 - * Vreče za cement

KJE in KAKO?

- * V kuhinji si uredimo prostor, kamor namestimo manjšo plastično posodo ali kartonsko škatlo.
- * V prostoru, kjer imamo pisalno mizo si namestimo manjši koš ali kartonsko škatlo.
- * V garaži, kurilnici ali katerem drugem prostoru si namestimo večje kartonske škatle, zabojnike ali vreče, kjer bomo zbirali ločeno zbran papir iz celotnega stanovanja.
- * Kartonasto embalažo zložimo – stisnemo oziroma strgamo na manjše dele.
- * Ovitke in folije odstranimo ter vržemo v škatlo, v kateri zbiramo embalažo.

KAM?

- * Na najbližji ekološki otok, v zabojnik z modrim pokrovom.
- * Večje količine odpeljemo v zbirni center.

ZANIMIVOSTI

- * Osnovna sestava papirja je celuloza, ki jo pridobivamo iz lesa
- * Papir je ena izmed snovi, ki jih je najlažje predelati in spet uporabiti.
- * Za tono papirja je potrebno posekati 17 malih ali 2 veliki drevesi
- * Ena tona recikliranega papirja porabi:
 - 64% manj energije
 - 50% manj vode (ohrani 40 m³ čiste vode)
 - 74% zniža emisije nevarnih snovi v zrakv primerjavi z eno tono papirja narejenega iz lesa, saj belila spadajo med najhujše onesnaževalce okolja.
- * Zakaj je pomembno, da kartonsko embalažo stisnemo?
S tem prihranimo volumen in zmanjšamo število odvozov na ekološki otok
- * Nekatere vrste papirja je mogoče predelati celo po sedemkrat.

Steklo

KAJ SODI MED STEKLO?

- * Steklenice živil in pijač
- * Steklena embalaža zdravil in kozmetike
- * Kozarci vložnih živil

KAJ NE SODI MED STEKLO?

- * Okensko, avtomobilsko in drugo ravno steklo
- * Ogledala
- * Steklo svetil
- * Pleksi steklo
- * Porcelan, keramika
- * Glinasti izdelki
- * Žično steklo
- * Vezno steklo
- * Zamaški
- * Steklenice iz umetnih snovi
- * Žarnice
- * Svetlobne in neonske cevi
- * Pokrovi

KJE in KAKO?

- * Steklenicam, kozarcem in embalaži iz stekla odstranimo pokrovčke (pokrovčke odložimo v zabojnik za mešano plastično embalažo)
- * V kuhinji si uredimo prostor, kamor namestimo manjšo PVC posodo ali kartonsko škatlo.
- * V garaži, kurilnici ali katerem drugem prostoru si namestimo večje kartonske škatle, zabojnike ali vreče, kamor bomo odnašali steklo iz celotnega stanovanja.

KAM?

- * Na najbližji ekološki otok, v zvon za steklo.
- * Večje količine odpeljemo v zbirni center.

ZANIMIVOSTI

- * Steklo izdelujemo iz kremenčevega peska, sode in apnenca. Te snovi segrevajo na 1000°C, da dobijo talino za izdelavo stekla.
- * Steklo je mogoče 100-odstotno reciklirati in uporabljati vedno znova, ne da bi izgubilo na kakovosti.
- * Ena tona odpadnega stekla nadomesti približno 1.2 ton surovin. Za izdelavo ene tone novega stekla je potrebno 140 l nafte. Zbirajmo steklo, varčujmo z energijo!
- * Čeprav steklo ne škoduje okolju, razpada več tisoč let.

Embalaža

KAJ SODI MED EMBALAŽO?

- * Plastenke pijač in živil
- * Plastenke čistil in pralnih sredstev, ki nimajo znaka nevarnih odpadkov (glej poglavje o nevarnih odpadkih)
- * Pločevinke pijač
- * Prazne konzerve živil
- * Votla embalaža od mleka, sokov,
- * Plastični lončki, jogurti lončki ...
- * Posodice od margarine in podobno
- * Embalaža, ki je prevlečena z alu folijo (prazne kavne vrečke..)
- * Prodajna embalaža iz plastičnih mas (PE, PET, PVC)
- * Plastične vrečke
- * Vsi drugi majhni kovinski odpadki (baker, cink, aluminij, bela pločevina ...)

KAJ NE SODI MED EMBALAŽO?

- * Plastična embalaža nevarnih snovi in njihovih ostankov
- * Trda plastika (otroške igrače, plastične gajbice...)

KJE in KAKO?

- * V kuhinji si uredimo prostor, kjer bomo zbirali embalažo. Ostanku odpadkov, ki jih bo sedaj bistveno manj, lahko namenimo manjšo posodo.
- * Embalažo izpraznimo, speremo z vodo in stisnemo. Ostanki živil na embalaži razpadajo in povzročajo neprijetne vonjave. Če embalažo stisnemo oziroma zložimo eno v drugo (npr. lončki) prihranimo dragoceni prostor ter zmanjšamo število potrebnih odvozov.

KAM?

- * V zabojnik z rumenim pokrovom namenjen zbiranju odpadne embalaže v gospodinjstvih.
- * Večje količine odpeljemo v zbirni center.

ZANIMIVOSTI

- * Večino snovi za izdelavo umetnih mas pridobijo iz nafte.
- * V gospodarstvu naletimo na polietilen, kar 70% embalaže iz umetnih mas je narejene iz polietilena.
- * Recikliranje pločevink privarčuje 95% energije potrebne za predelavo aluminija iz rude (boksit in metalurški koks).
- * Aluminij je kovina, ki je na Zemlji porabimo največ.
- * Letno je v obtoku okoli 100 milijard pločevink za pijačo in večina je aluminijastih.
- * Ena tona reciklirane plastike ohrani 2 toni nafte.
- * Plastika predstavlja več kot desetino vseh gospodinskih odpadkov.
- * Tisoče morskih živali na leto pogine zaradi plastičnih vrečk. Želve, kiti in drugi morski sesalci zamenjajo vrečke za hrano in jih pogoltnejo. Plastika živalim zamaši prebavni trakt, posledica pa je pogin. Ko žival razpade, vrečka spet pride nazaj v morje in ogroža druge živali.
- * Večina embalaže ima kratko koristno življenjsko dobo, razpada pa več stoletij.
- * Pri sežigu plastike nastajajo strupeni plini (npr. dioksin).
- * Povprečni Slovenec v letu porabi od 150 – 300 plastičnih vrečk.
- * Ekološki nasvet: v trgovino s cekarčkom ali vrečko iz tekstila za večkratno uporabo.

Bio odpadki

KAJ SODI MED BIOLOŠKE ODPADKE?

- * zelenjavni odpadki (čebulni in krompirjevi olupki, ostanke vseh vrst zelenjave, denimo solate, zelja ...)
- * olupki in ostanke sadja
- * kavna usedlina
- * kavni filtri in čajne vrečke
- * netekoči ostanke hrane (kosti, meso,...)
- * jajčne lupine
- * pokvarjeni prehranski izdelki (brez embalaže)
- * papirnate vrečke in robčke
- * rože
- * plevel
- * pokošena trava
- * stara zemlja lončnic
- * listje, razrezane veje

Vir: www.jh-lj.si

KAJ NE SODI MED BIOLOŠKE ODPADKE?

- * Plastične in kovinske embalaže živil
- * Papirnate plenice
- * Olja in maščobe
- * Cigaretne ogorki

KJE in KAKO?

- * V kuhinji si postavimo manjšo plastično posodo, ki jo dnevno praznimo v zabojnik rjave barve
- * Mokre odpadke in ostanke hrane živalskega izvora zavijemo v star papir, da se izognemo morebitnim nevšečnostim.
- * V boljše založenih trgovinah so na voljo biorazgradljive vrečke, ki jih lahko zavržemo skupaj z odpadki
- * v prodaji so tudi »zračni zbiralniki« (posode z luknjicami za dotok zraka in biorazgradljivo vrečka) v katerih ne prihaja do gnitja.
- * Večje veje razrežemo na manjše kose, jajčne lupine stremo, itd.
- * Bioloških odpadkov **nikoli ne odlagamo v plastični vrečki**.

KAM?

- * V zabojnik rjave barve namenjen zbiranju biorazgradljivih odpadkov iz gospodinjstev.
- * Če imamo lasten vrt, je najbolj optimalna in preprosta rešitev postavitve lastnega kompostnika. Z njim lahko pridelamo izredno kakovostno naravno gnojilo.

Na kompostni kup ne sodijo:

- * kosti, meso in maščobe
- * izločki domačih živali in ljudi
- * material, ki se v naravi ne razgradi – steklo, plastika, keramika, kovine, barve, laki, olja
- * plevel, ki semeni.

ZANIMIVOSTI

- * Biološki odpadki predstavljajo 1/3 vseh komunalnih odpadkov. Z ločenim zbiranjem le – teh bomo zmanjšali količino odpadkov odpeljanih na odlagališče, manj bioloških odpadkov na odlagališču pa pomeni tudi manj toplogrednih plinov, ki se sproščajo z razpadanjem bioloških odpadkov.

Ostaneek odpadkov

KAJ SODI MED OSTANEK ODPADKOV?

-
- * sanitetni material
 - * plenice
 - * ohlajen pepel, ki ni od drv
 - * šiviljski odpadki
 - * mačji pesek
 - * kasete, filmi, fotografije
 - * keramika, porcelan
 - * plastificiran papir
 - * umazan, navlažen papir
 - * manjše količine stiropora in zamaščene folije
 - * tkanine, usnje
 - * vrečke iz sesalca
 - * pluta
 - * guma
 - * žarnice
 - * izolacijsko in avtomobilsko steklo

KAJ NE SODI MED OSTANEK ODPADKOV?

- * vsi odpadki, ki jih lahko razvrstimo v druge kategorije: papir, plastika, pločevina, steklo, nevarni odpadki, kosovni odpadki ...

KJE?

- * Zabojujnik za ostanek odpadkov imamo običajno v kuhinji.

Nevarni odpadki

Nekateri odpadki vsebujejo večje koncentracije okolju neprijaznih ali celo nevarnih snovi in jih zato ne smemo obravnavati skupaj z ostalimi odpadki. Potrebno jih je ločeno zbirati in odlagati.

KAJ SODI MED NEVARNE ODPADKE?

- * Stari akumulatorji
- * Baterijski vložki
- * Barve in topila
- * Laki
- * Smole, lepila kiti
- * Hladilne tekočine
- * Čistila
- * Kemikalije
- * Olja in masti
- * Pesticidi
- * Pralna in kozmetična sredstva
- * Zdravila
- * Neonske cevi

KJE in KAKO?

- * Nevarne odpadke zbiramo v škatli, ki jo postavimo v kletki ali garaži.
POZOR! Škatlo obvezno postavimo na otrokom nedostopno mesto.

KAM?

- * V premični zbiralnici ali zabojniku v zbirnem centru.

ZANIMIVOSTI

- * Nevarni odpadki imajo eno ali več negativnih učinkov na zdravje ljudi in okolje. So jedki, strupeni, zdravju škodljivi, vnetljivi in eksplozivni.
- * Najlažje jih spoznamo po oranžnih simbolih, ki označujejo nevarnost:

VNETLJIVI IZDELKI

Za te izdelke se uporabljajo trije različni simboli, odvisno za kakšno vnetljivost gre. Dobro se prepričamo, da je prostor, v katerem uporabljamo te izdelke dobro prezračen. Izdelkov ne shranjamo v bližini vira toplote: štedilnika, sveč, cigaret...

* EKSPLOZIVNO:

Snov lahko ob stiku z ognjem eksplodira.

* OKSIDATIVNO:

Snov je zelo občutljiva na kisik, ker se sprožijo kemijske reakcije, zato je treba hraniti ločeno od drugih izdelkov.

* LAHKO VNETLJIVO:

Snov se hitro ali zelo hitro vname.

IZDELKI, KI SO LAHKO NEVARNI

Večino izdelkov označenih s temi znaki se uporablja v dobro prezračenem prostoru. Uporabljamo rokavice in si zaščitimo oči in kožo ter pazimo, da izdelka ne vdihujemo ali celo zaužijemo.

* ZDRAVJU ŠKODLJIVO ali DRAŽILNO:

Če izdelka ne uporabljamo pravilno, bo negativno vplival na naše zdravje. Izdelek lahko draži oči, nos ali pljuča oziroma lahko povzroči vnetje.

* JEDKO:

Izdelek lahko povzroči opekline ali trajno poškoduje oči.

* STRUPENO:

Če je spodaj napisano T+ je zelo strupeno. Izdelek lahko povzroči resne, trajne poškodbe ali celo smrt. Po uporabi si obvezno umijemo roke.

* NEVARNO ZA OKOLJE:

Snovi, ki so škodljive za okolje.

- * Proizvodi z oznako nevarnih odpadkov, so nevarni tudi po njihovi uporabi, prav tako je nevarna njihova embalaža, četudi prazna.
- * Nevarni odpadki vsebujejo snovi, ki negativno vplivajo na zrak, vodo, podtalnico in druge vodne vire, zemljo oziroma prst, s tem pa posledično vplivajo tudi na zdravje ljudi.
- * Količino nevarnih odpadkov lahko zmanjšate že pri nakupovanju, saj lahko med istovrstnimi izdelki izberete tiste, ki niso nevarni za okolje oziroma vsebujejo manj okolju nevarnih snovi (npr. čistila...)

Zbirni center

ČEMU JE NAMENJEN ZBIRNI CENTER?

Zbirni center je posebej urejen in opremljen prostor, ki nudi občanom možnost, da pravilno oddajo odpadke, ki ne sodijo v zabojnik za mešane komunalne odpadke oziroma ostanek odpadkov, ki končajo na deponiji. Občani lahko oddajo odpadke, ki so opisani pod poglavjem ekološki otoki (papir, embalaža: plastenke in pločevinke, steklo), poleg tega pa še druge odpadke, ki so opisani v nadaljevanju.

V centru za ravnanje z odpadki se prevzemajo sledeče frakcije:

- * papir in lepenka vseh vrst in velikosti, vključno z odpadno embalažo iz papirja in lepenke
- * steklo votlo in ravno, vključno z odpadno embalažo iz stekla
- * plastika, vključno z odpadno embalažo iz plastike ali sestavljenih materialov
- * les, vključno z odpadno embalažo iz lesa
- * oblačila
- * tekstil
- * jedilno olje in maščobe
- * barve, črnila, lepila in smole
- * detergenti
- * baterije in akumulatorji
- * odpadna električna in elektronska oprema
- * kosovni odpadki
- * nevarni odpadki iz gospodinjstev

STIROPOR

GUME

HLADILNIKI

VELIKI GOSPODINJSKI APARATI

NEVARNI ODPADKI

**MALI GOSPODINJSKI
APARATI**

EKRANI

**AKUMULATORJI IN
BATERIJE**

**ZDRAVILA IN
FITOFARMACEVTSKA
SREDSTVA**

LES

ZELENI ODREZ

**BARVE, LAKI,
PREMAZI**

**SALONITNA
KRITINA**

ŠE VEDNO SEM V ZADREGI. KAKO NAJ LOČUJEM?

Dodatne informacije o ločevanju odpadkov:

Javno komunalno podjetje Prodnik d.o.o.

Savska cesta 34, 1230 Domžale

telefon: 01 72 95 430

telefaks: 01 72 95 450

e-pošta: info@jkg-prodnik.si

Web: <http://www.jkg-prodnik.si>

VIRI:

www.komunala-cerknica.si

www.jh-lj.si

www.kpv.si

www.pozitivke.net

www.kemijskovaren.si

www.merkur.si

Za vsebino priročnika je odgovorno Javno komunalno podjetje Prodnik d.o.o.
in v nobenem primeru ne izraža stališča EU.
2. ponatis 2009.

URNIK CENTRA ZA RAVNANJE Z ODPADKI DOB:

Ponedeljek - Petek: 14-18 (1. nov.-1. apr.) / 14-20 (1. apr.-1. nov)

Sobota: 8-18 (1. nov.-1. apr.) 8-20 (1. apr.-1. nov)

Nedelja: ZAPRTO

Lokacija: Center za ravnanje z odpadki leži v gričevju Malenski boršt
2 km južno od naselja Dob. Dostop je urejen po cesti mimo naselja Dob v
smeri Gorjuše.

[www.jkp-prodnik.si](http://www.jkp-prodник.si)